

EVOLUȚIONISM ȘI CREAȚIONISM ÎN SOCIETATEA ACTUALĂ

Cristina-Maria DABU
cmdabu@yahoo.com

Abstract: At 200 years after Charles Darwin's born and at 150 years after the publication of the „On the Origin of species”, the evolutionary theory elaborated by Charles Darwin and the Biblical creationism are still controverted points of view in the actual theological and scientific media.

Although the Darwin's evolutionary theory represent a real great theory for biology and life sciences, the ideologization of this theory in the actual secularized society brings negative effects like rasism, genetic discrimination, euthanasy, human beings genetic engineering, eugeny and social darwinism.

It depends strictly on our windsom what will we do in the future with this theory for our lives and for our children lives.

La 200 de ani de la nașterea lui Charles Darwin și la 150 de ani de la publicarea celebrei sale lucrări „Originea speciilor prin selecție naturală sau conservarea raselor favorizate în lupta pentru existență”, teoria evoluționistă elaborată de acesta și creaționismul Biblic rămân puncte de vedere încă deschise și fervent disputate în mediile științifice și teologice ale societății actuale.

Spre deosebire de alte teorii, mai puțin plauzibile și mai puțin luate în considerare în încercarea de a explica apariția omului și a vieții pe pământ, creaționismul Biblic și evoluționismul darwinist par să ofere argumente la fel de puternice și de viabile în explicarea apariției și evoluției vieții.

Ceea ce ne propunem în lucrarea de față este nu să reluăm problema disputei dintre cele două teorii: cea creaționistă și cea evoluționistă (oricum nu sunt și nu vor fi singurele teorii controversate din istoria științei), nici să ne transformăm în apărători ai vreuneia dintre ele, ci doar să punctăm câteva efecte negative prin care o ideologizare lipsită de Dumnezeu a teoriei evoluționiste ne poate pune în pericol libertatea și chiar existența.

Referitor la lucrarea lui Darwin, la o analiză atentă, se poate observa că nicăieri în lucrarea sa nu apare o negare textuală, explicită a existenței și intervenției divine. Lucrarea sa reprezintă un punct de vedere pur științific și pur biologic elaborat în urma analizei asupra observațiilor făcute în călătoria în jurul lumii cu nava Beagle. Dar de la simpla observație plină de adevăr științific ca un animal bolnav are mai puține șanse de supraviețuire în habitatul sau natural decât un animal sănătos și până la elaborarea legii euthanasiei este distanță foarte mare. La fel, de la observația foarte corectă privind adaptarea speciilor la mediul în care trăiesc, până la ideea de a modifica genetic oamenii pentru a obține o „specie îmbunătățită” este o distanță la fel de mare.

Scurt istoric al teoriilor evoluționiste

Deși marele savant este considerat de întreaga comunitate științifică părintele evoluționismului, putem afirma, probabil fără să greșim, că cel mai vechi precursor al lucrării lui Darwin a fost poemul sumerian „Enuma Elish”, conform căruia viața a apărut în mod spontan în apă (apele oceanului dulce Apsu și ale genunei sărate Tiamat se amestecă indistinct), apoi speciile au evoluat din una în alta.

Ulterior, mitul evoluției a fost preluat de către Grecia antică. Filosofii materialişti greci, care nu acceptau decât existența materiei și o considerau ca fiind sursa originară a vieții, au preluat și utilizat mitul sumerian al evoluției, pentru a explica apariția organismelor vii. Astfel, Anaximandru (610–546 î. Hr.) credea că animalele au apărut din mare, datorită căldurii solare. După Empedocle (483–423 î. Hr.), viața s-a născut din mълul încălzit din care au ieșit segmente de ființe vii, membre izolate, ochi fără cap, iar ființele vii se

obțineau prin asocierile întâmplătoare ale acestora. Democrit (460–370 î. Hr.) considera că omul s-a plămădit, ca un viermișor, din măt. Aristotel (384–322 î. Hr.) considera că s-a trecut spontan de la neviu la viu prin elemente intermediare și că plantele sunt verigi intermediare între obiectele neînsuflite și animale. Teofrast din Eresos (370–287 î. Hr.) credea că plantele se pot metamorfoza spontan. Lucrețiu (98–55 î. Hr.) afirma că speciile au apărut prin combinarea întâmplătoare a unor elemente. Ceea ce este interesant de observat este faptul că atât în Referatul Biblic, cât și în teoriile sumeriene și grecești privind apariția lumii și vieții, apa joacă un rol esențial. În Referatul Biblic cap. I, versetul II este menționat faptul că Duhul Sfânt se purta pe de-asupra apelor <<La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul. Și pământul era netocmit și gol. Întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu se purta pe de-asupra apelor. (Fac. I.1–2)>>, în timp ce, în toate teoriile sumeriene și cele ale materialiştilor greci, care nu acceptau decât existența materiei, viața a apărut din apă.

O explicație din punct de vedere teologic a acestor coincidențe ar fi aceea că, după căderea din Rai, omul a păstrat undeva în memoria primară atât ideea de divinitate, regăsită practic sub diverse forme în toate religiile lumii, cât și informațiile privitoare la începuturile vieții pe pământ. În plus, și în Referatul Biblic este înfățișată o evoluție a creației: pământul, plantele, animalele nu au fost create toate odată, ci pe rând, în zile diferite, de la simplu la complex, în ultima zi fiind creat omul.

Continuând istoricul teoriilor evoluționiste, nu putem să nu menționăm o amplă lucrare de istorie naturală publicată în 36 de volume între anii 1749 și 1788 de către Georges-Louis Leclerc, baron de Buffon (1707–1788), fost naturalist, matematician, biolog și scriitor francez, în care stabilește o scară a evoluției animalelor, explicându-le poziția în ierarhie în funcție de formă, habitat, obiceiuri și interacțiunea cu celelalte animale.

Biologul francez Jean Baptiste Lamarck (1744–1829) a fost prima persoană care a oferit o versiune detaliată a teoriei evoluției. Teoria lui Lamarck, repudiată mai târziu, afirma că ființele vii au apărut spontan și apoi au evoluat unele din altele de-a lungul istoriei

vieții pe pământ, prin variații graduale de la simplu la complex. Cabanis (1757–1808) aprecia că materia în mișcare produce forme de viață. Iar lucrarea „Sistemele naturii” apărută în 1770 a lui Jean Baptiste Mirabaud (1723–1789), anticlericală și anticreștină, explicit atee, este socotită principala sursă a ateismului modern. În 1813, medicul William Charles Wells (1757–1817) susținea o prelegere în cadrul *Societății Regale* conform căreia există o evoluție a speciei umane, recunoscând principiul *selecției naturale*. Erasmus Darwin (1731–1802), bunicul lui Charles Darwin, gândea și el că viața a apărut spontan. De asemenea, considera că vietățile au evoluat datorită dorințelor lor și eforturilor de voință. În acea epocă, de exemplu, circula ideea că animalele cu dinți au apărut din cele fără dinți, din dorința lor de a mesteca hrana. În anul 1831, Patrick Matthew (1790–1874) a publicat lucrarea „*Naval Timber and Arboriculture*”, lucrare rămasă mult timp necunoscută. Darwin va descoperi această lucrare după publicarea primei ediții a *Originii Speciilor* și, din probitate profesională, va menționa în ediția a 3-a a lucrării sale faptul că ideea ca progeniturile acelorași părinți, în condiții de mediu diferite, pot deveni, după mai multe generații, specii distincte, incapabile de co-reproducere a mai fost prezentată în alt context științific de către Matthew.

Charles Darwin (1809–1882) va prelua și viziunea lui Lamarck completând-o cu propriile puncte de vedere. El își va prezenta teoriile în Anglia anului 1859, odată cu publicarea lucrării sale „*Originea speciilor prin selecție naturală, sau conservarea raselor favorizate în lupta pentru existență*”. În elaborarea teoriilor sale a fost influențat de *sistemul natural* de clasificare al botanistului elvețian Augustin de Candolle (1778–1841) care pune accentul pe competiția dintre diversele specii care intră în concurență

Darwin considera, că viața ar fi apărut „*de la sine*” din materie nevie (prin procesul numit „*generație spontană*”) adăugând că toate speciile ar fi evoluat prin pur hazard, dintr-un strămoș comun, de-a lungul timpului. Omul, împreună cu toate formele de viață de pe Pământ, nu mai era rodul direct al unei intervenții Divine. Naturalistul enunță pentru prima dată o ipoteză în care, atât flora, cât și fauna erau rezultatul unui îndelungat proces evolutiv, în care urmașii

mai bine adaptați ai unei specii supraviețuiau în detrimentul celor mai slabi. La rândul lor, aceștia dădeau naștere altor specii mai evoluuate, într-un proces continuu, totul făcând trimitere la un strămoș comun care ar fi existat în urmă cu sute de milioane de ani.

Mai târziu, în 1871, Charles Darwin va publica o altă carte, de asemenea extrem de controversată, „*Descendența omului*”, în care afirma ca omul descinde dintr-un mamifer păros, cu coadă și urechi ascuțite, care trăia în copaci. Ca și la precedentă lucrare, autorul n-a fost în stare să ofere vreo dovadă care să-i susțină afirmațiile; în schimb, a avansat câteva scenarii imaginare.

Odată cu trecerea timpului, evoluționismul lui Darwin a devenit un curent care a redefinit din punct de vedere pur științific întreaga lume a științelor naturale.

Disputa dintre evoluționism și creaționism

Ceea ce este interesant de menționat, privind controversa dintre evoluționism și creaționism este faptul că Darwin a avut o pregătire teologică, se pare, serioasă, în momentul în care a gândit lucrarea „*Originea speciilor prin selecție naturală sau conservarea raseilor favorizate în lupta pentru existență*”.

Întorcându-ne în timp pe firul istoriei, vom afla că Darwin și-a început studiile în domeniul medicinei la Universitatea din Edinburgh, studii pe care nu le-a găsit atrăgătoare, preferând, să aprofundeze istoria naturală și să frecventeze întâlnirile societăților care promovau conceptul filosofic al materialismului radical. Văzând lipsa de interes pentru medicină a fiului său, Darwin Sr. îl va înscrie pe acesta la cursurile de teologie ale Universității Cambridge, cursuri pe care fiul le va finaliza în 1831. Pasiunea acestuia pentru științele naturii continuă să rămână în prim plan, iar în timpul studiilor de teologie, Charles Darwin va aprofunda *Teologia Naturală* a lui William Palley, lucrare care explica adaptarea speciilor prin intermediul Divinității.

Disputele dintre adepții teoriilor creaționiste și cei ai teoriilor evoluționiste au pornit relativ recent în spațiul protestant și anglican din SUA și Marea Britanie, începând cu secolul XIX, odată

cu apariția lucrării lui Darwin „*Originea speciilor prin selecție naturală, sau conservarea raselor favorizate în lupta pentru existență*”. Practic, în acest spațiu, teoriile evoluționiste și întreaga operă a lui Charles Darwin au fost interzise. La ora actuală, Biserica Anglicană și-a cerut scuze, pentru faptul că a respins inițial opera lui Charles Darwin.

Mulți ani mai târziu, Papa Ioan Paul al II-lea afirma, în numele Bisericii Catolice, că teoria evoluției este mai mult decât o simplă teorie. În același sens, conform afirmațiilor Arhiepiscopului de Viena, Cardinalului Christoph Schönborn, scara lui Darwin și scara lui Iacob nu se exclud, cu observația că nu toate explicațiile evoluționiste, ale devenirii lumii, vieții și omului sunt compatibile cu credința și că trebuie făcută o distincție foarte clară între teoria științifică a evoluției și ideologia evoluționismului, care vrea să explice totul doar prin cauzele materiale. Conform opiniei domniei sale, explicația pur materialistă nu este compatibilă cu credința, dar se poate pune întrebarea și dacă este compatibilă cu știința, întrucât, în opinia domniei sale, din punctul de vedere al științei înseși, se rămâne mereu la nivelul cauzelor materiale. <<*Dacă un om de știință susține că aceasta este toată realitatea, trebuie să spunem că nu e adevărat, pentru că realitatea este mai amplă decât cauzele materiale*>> afirma Arhiepiscopului de Viena, Cardinalului Christoph Schönborn.

Biserica Ortodoxă păstrează o atitudine rezervată față de evoluționismul darwinist.

Analizând din punct de vedere pur științific, dincolo de opiniile reprezentanților diferitelor Biserici, biochimia actuală contrazice, din punct de vedere științific, ideea apariției vieții „*de la sine*”, cercetările și experimentele demonstrând faptul că viața este mult prea complexă pentru a apărea prin hazard, cum afirmă susținătorii ideii apariției materiei de la sine prin „*accidente*” și „*experimente*” ale naturii, iar formarea întâmplătoare, chiar a celei mai simple molecule proteice, fiind imposibilă, cu atât mai puțin a unei celule întregi sau a unei alte forme de viață.

Teoria privind generația spontană, care admite că viața a apărut întâmplător din substanțele chimice și în condițiile existente într-un anumit moment, rezultând o celulă foarte simplă, este pusă

la îndoiala de estimările cercetătorilor, care demonstrează că probabilitatea producerii combinației necesare unei singure molecule sunt foarte mici, de 1 la 10 la puterea 87, concluzia fiind aceea că ființele vii, care posedă o uimitoare complexitate, nu puteau să apară întâmplător.

În plus, un alt mare om de știință, celebrul bacteriolog Louis Pasteur a demonstrat experimental, acum mai bine de un secol, că non-viața nu poate crea viață, iar de atunci și până în ziua de astăzi a rămas, universal acceptat, faptul că un organism viu apare întotdeauna dintr-o formă de viață similară.

Privit din punctul de vedere al unei alte științe moderne, GENETICA, în perioada în care Leclerc, Lamarck, Darwin și ceilalți și-a formulat teoriile nu existau cunoștințele despre biogenetica pe care le avem la dispoziție astăzi. Cercetările actuale în domeniul geneticii demonstrează faptul că, în mod normal, genele sunt stabile, iar mutațiile sunt aproape toate nocive, doar una din zece mii fiind benefică. Ar fi nevoie de milioane de mutații favorabile pentru a se produce diversificarea speciilor, susținută de evoluționiști. În plus, s-a dovedit că mutațiile nu adaugă informații noi și că, din punct de vedere teoretic, mutația este serios limitată în acest domeniu. Unul dintre principalii oameni de știință a informației, din lume, Dr. Werner Gitt de la Federal Institute of Physics and Technology din Braunschweig, Germania, spunea: *„Nu se cunoaște nici o lege naturală, prin care materia să poată da naștere informației și nu se cunoaște nici un proces fizic sau fenomen material, care să poată face acest lucru”* Chiar și acele mutații care oferă un beneficiu pentru supraviețuire sunt considerate a fi pierderi de informație, nu crearea aceluia material nou extrem de necesar, pe baza căruia să poată opera apoi selecția naturală.

Efecte negative ale ideologizării și politizării evoluționismului

Așa cum spuneam la începutul lucrării, scopul nostru nu este acela de a relua controversile creaționiste și evoluționiste, ci ne propunem să analizăm câteva efecte negative prin care ideologizarea fără

discernământ și fără limită a evoluționismului darwinist ne poate afecta viața și libertatea.

Charles Darwin și-a conceput teoria fără ajutorul științei moderne și fără a-și putea verifica ideile. Răspunsul la întrebarea „*de ce evoluția este susținută atât de insistent, când există atât de puține dovezi?*” se află în filosofia celor care o susțin, în modul lor de a vedea lumea. Dacă ar admite creația, ar trebui să accepte ca există și un Creator, iar recunoașterea unei puteri superioare i-ar obliga să renunțe la propria lor aroganță și la senzația de supremație. În istorie sunt exemple de conducători și guverne care au considerat că omul, nefiind o creație, poate fi tratat la fel ca animalele. Cel mai elocvent exemplu în acest sens, Hitler s-a inspirat din conceptul lui Darwin de „*luptă pentru existență*”. Numele faimoasei sale cărți „*Mein Kampf*” („Lupta mea”) era o expresie clară a concepțiilor sale darwiniste. Asemeni lui Darwin, el socotea rasele non-europene nimic mai mult decât maimuțe evolute: „*Scoateți germanii nordici și nu va rămâne nimic altceva decât un dans al maimuțelor*”, spunea Hitler.

Principalele efecte negative ale ideologizării și politizării evoluționismului în societatea secularizată în care trăim sunt rasișmul, discriminarea genetică, apariția legii euthanasiei, ingineria genetică asupra persoanelor umane, eugenia, ideologizarea așa-numitului „*darwinism social*”. În plus, lipsa de respect față de valoarea umană fiind și cauza a tot mai multe probleme sociale (prejudecăți rasiale, violență în familie, jafuri, crime etc.).

Legalizarea euthanasiei

Euthanasia, sub diferite forme, este legală în Belgia, Luxemburg, Olanda, Elveția, Statele Unite (Oregon și Washington), Spania (în Andaluzia) și în Thailanda.

Olanda a fost prima țară din lume care a legalizat euthanasia. În prezent, articolul 293, punctul 2, din codul penal olandez exclude medicii de la pedeapsa cu închisoarea, când aceștia își omoară pacientul. Din punct de vedere al eticii medicale, această schimbare este

periculoasă și împotriva jurământului hipocratic conform căruia medicul nu trebuie să ia viața vreunui pacient niciodată.

Legalizarea euthanasiei reprezintă o modificare radicală a obiectivității Codului Penal olandez, conform căreia nimănui nu-i era permis să pună capăt vieții altei persoane, protejarea vieții oricărei persoane devenind astfel supusă, unei judecări subiective. Se pune totodată problema că excluzându-i pe medici de la pedeapsă, Codul Penal lasă deschisă pentru viitor posibilitatea ca și alți oameni să fie excluși, la fel ca și medicii, de la pedeapsă în cazul uciderii unei persoane. Schimbarea Codului Penal olandez reprezintă un mare pericol pentru societățile democratice din lumea liberă de astăzi, deoarece când viața omului nu mai este protejată de legi obiective, universal aplicabile, ea este în pericol.

Euthanasia văzută într-un context mai larg este o parte a unei mentalități materialiste și hedoniste, când omul crede că poate decide în orice chestiune. Când individul face ce vrea, este în joc societatea însăși. Când omenirea este îndepărtată de la principiile fundamentale de dragoste, corectitudine și dreptate, îngrijirea celui slab de către cel puternic, este în joc viața umană.

Ca o dovada a celor spuse mai sus, recent, Uniunea Euthanasiei Libere a anunțat că va începe dezbateri publice asupra legalizării așa-numitei pilule a morții (The Drion Pill). Conform acestei organizații, fiecare trebuie să aibă această pilulă, începând cu oamenii în vârstă. Astfel devine limpede că discuția asupra euthanasiei nu este abordată din perspectiva suferinței de neîndurat a pacientului, ci din perspectiva „dreptului fiecăruia de a se sinucide”, de a fi ucis la cerere, ca o alegere făcută de medic.

În fața acestor probleme, organismele internaționale cer guvernului olandez să-și schimbe politica și să anuleze legea euthanasiei.

Proiectul Genomul Uman, ingineria genetică și *eugenia*

Alt domeniu în care, iar, devine periculoasă ideologizarea teoriei evoluționiste, mai ales odată cu definitivarea Proiectului Genomul Uman, îl reprezintă ingineria genetică și terapia genică, deoarece, prin acestea, se deschid larg porțile *eugeniei* și ale

încercărilor de obținere a unei specii umane „îmbunătățite” prin intermediul Proiectului «*Biologia Fara Frontiere*” aflat în prezent în plină desfășurare.

În ultimii douăzeci de ani, eforturile oamenilor de știință s-au îndreptat în direcția înregistrării și clonării genelor pentru aproximativ 1000 de afecțiuni genetice ale omului. Au fost impulsionate, astfel, serviciile complexe de diagnostic prenatal, testarea purtătorilor și testele presimptomatice ale unor afecțiuni mendeliene, cum sunt fibroza chistică (mucoviscidoza) și distrofiile musculare. În ciuda rolului important pe care l-au jucat pentru familiile afectate de bolile respective, asemenea progrese au avut un impact limitat asupra sănătății populației.

Din acest motiv, opinia publică internațională este de părere că cei implicați în proiectul *Genomul Uman* au responsabilitatea de a furniza date și informații corecte cu privire la marile beneficii pe care aceste tehnologii genetice le pot furniza, precum și de a se preocupa de problemele morale și etice care apar. Se consideră că deciziile privind aplicarea în practică a biotehnicilor vor fi luate mai bine atunci când problemele vor fi discutate cu întreaga comunitate umană, ținându-se cont și de opiniile celor care vor fi afectați de aceste tehnologii.

De exemplu, în prezent, testele genetice au început să constituie un criteriu de selecție. Se știe că, în numeroase întreprinderi nord-americane, testarea genetică reprezintă una dintre investițiile cerute la angajare, chiar dacă muncitorii nu cunosc adevăratele testări ce se fac asupra lor.

Așa se întâmplă, de exemplu, în industria plumbului sau în zonele industriale cu radioactivitate crescută. Deși se invocă motivul protejării oamenilor, este limpede că, într-o societate dominată de regulile unei economii de piață foarte dure, interesele sunt pur materiale.

Similar, însă cu efecte mult mai dureroase, casele de asigurări medicale au început să ceară fișe genetice, refuzând să mai încheie polițe de asigurare și să suporte cheltuielile medicale pentru persoanele despre care se știe că este posibil, ca la un moment dat, să dezvolte o boală degenerativă, incurabilă. Testele ADN antrenează astfel o discriminare genetică, o izolare socială a persoanelor având o

amprentă genică diferită de ceea ce se consideră „normal” al un moment dat, în categoria izolațiilor intrând, atât persoane prezentând semne clinice ale bolii, cât și acele persoane care în momentul determinării sunt normale, care nu au dezvoltat încă o tulburare specifică, însă care o vor dezvolta peste niște ani.

Se poate ajunge, astfel, la apariția unei noi ierarhii, alcătuită dintr-un grup restrâns al favorizaților genetic și altul, cuprinzând marea masă a „defavorizaților genetic”. Astfel, Proiectul Genomul Uman poate genera, în anumite contexte, începutul unui eugenism de tip nazist.

În contextul perspectivei prezentate mai sus, una dintre marile întrebări care se impune este: *„cine și pe ce criterii va stabili în ce constă starea de normalitate și cum se va putea determina dacă un om este sau nu normal în marea diversitate care caracterizează natura umană?”* Practic, în lipsa unor valori morale și etice bine definite și respectate, nu este exclus să asistăm peste câțiva ani la o încălcare flagrantă a drepturilor omului, și la dispariția posibilității fiecărei persoane de a se dezvolta spiritual în mod liber.

Un alt fapt important de semnalat în privința ingineriei genetice și a Proiectului Biologia Fără Frontiere (prin care se încearcă „îmbunătățirea” speciei umane prin preluarea unor caracteristici existente la diverse animale: creșterea acuității văzului și mirosului, adaptarea, la om, a unor mecanisme de orientare specifice unor mamifere sau pasări) este acela că, în toate încercările de a schimba și recrea ființa umană folosind mecanisme genetice, indiferent de câte sisteme de siguranță ar fi folosite, tot nu ar putea fi garantat în totalitate controlul asupra mutațiilor genetice încercate.

Concluzii

Privită din punct de vedere pur științific, teoria evoluționistă a lui Darwin își are valoarea și adevărul său și nu poate nega nimeni că rolul benefic pe care l-a avut în dezvoltarea științelor vieții. Dar, desprinsă din domeniul științific, și adusă în plan politic, filosofic și ideologic, această teorie, folosită fără discernământ, în funcție de criterii strict materiale și pusă în slujba unor curente de gândire anti-

creștină, poate aduce prejudicii imense societății umane și ne poate pune în pericol atât libertatea, cât și existența.

Practic, evoluționismul darwinist se înscrie în același tipar în care se înscriu și alte rezultate științifice de mare valoare ale lumii noastre cum sunt forța atomului sau praful de pușcă. Poate fi folosit, atât în scop benefic pentru om, cât și în scop distructiv.

Ține strict de înțelepciunea noastră ce anume vom face pentru noi și pentru copiii noștri cu această teorie.